

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Αριθμός Γνωμοδότησης: 217/2019
ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
(ΣΤ' ΤΜΗΜΑ)

Συνεδρίαση της 6^{ης} Νοεμβρίου 2019

Σύνθεση:

Πρόεδρος: Γεώργιος Κανελλόπουλος, Αντιπρόεδρος ΝΣΚ

Μέλη: Ασημίνα Ροδοκάλη, Γαρυφαλλιά Σκιάνη, Ευαγγελία Σκαλτσά, Ευσταθία Τσαούση, Χαράλαμπος Μπρισκόλας, Σπάσου Μαρία, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγητής: Περικλής Αγγέλου, Πάρεδρος ΝΣΚ.

Αριθμός ερωτήματος: Α.Π. 169/906798/25.7.2019. ΕΦΚΑ.Δνση Παρακολούθησης και Εκτέλεσης Δαπανών.

Περίληψη ερωτήματος: Ερωτάται εάν οι διατάξεις του άρθρου 45 ν. 4607/2019 που προβλέπουν περί του νομίμου και επιτοκίου υπερημερίας των οφειλών του Δημοσίου, εφαρμόζονται και επί απαιτήσεων κατά του ΕΦΚΑ. Επίσης ερωτάται εάν το ύψος του επιτοκίου για το τρέχον έτος ανέρχεται σε τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

Στο πιο πάνω ερώτημα το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα ΣΤ') γνωμοδότησε ως εξής:

Ιστορικό:

1. Η Δνση Παρακολούθησης και Εκτέλεσης Δαπανών του ΕΦΚΑ με το υπ' αριθμ. 169/906798/25-7-2019 έγγραφο ερώτημά της και εν όψει διαφόρων δικαστικών υποθέσεων που έχει να διεκπεραιώσει και αφορούν σε τοκοφόρες απαιτήσεις που έχουν επιδικαστεί υπέρ διαφόρων προσώπων και σε βάρος του ΕΦΚΑ, ερωτά εάν οι διατάξεις του άρθρου 45 ν. 4607/2019 που ρυθμίζουν θέματα του νομίμου και του επιτοκίου υπερημερίας των οφειλών του Ελληνικού Δημοσίου εφαρμόζονται και προκειμένου περί

απαιτήσεων κατά του ΕΦΚΑ. Συναφώς ζητά να πληροφορηθεί και περί του ύψους του τρέχοντος επιτοκίου.

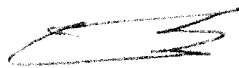
Νομοθετικό πλαίσιο.

1. Με τις διατάξεις του άρθρου 45 παρ. 1, 2 και 3 ν. 4607/2019 ορίζονται τα ακόλουθα:

1. «Το ύψος του νόμιμου επιτοκίου και του επιτοκίου υπερημερίας κάθε οφειλής του Δημοσίου ισούται προς το επιτόκιο των πράξεων Κύριας Αναχρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΜΡΟ), που ισχύει κατά την ημερομηνία άσκησης του ένδικου βοηθήματος, πλέον τριών (3,00) εκατοστιαίων μονάδων ετησίως. Το επιτόκιο του προηγούμενου εδαφίου δεν μεταβάλλεται, κατά το μέρος που αφορά το επιτόκιο των πράξεων Κύριας Αναχρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΜΡΟ), πριν από την εκάστοτε σωρευτική μεταβολή αυτού κατά μία (1,00) εκατοστιαία μονάδα, με σχετική βάση υπολογισμού του το επιτόκιο που ισχύει κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος. Τα ανωτέρω δεν ισχύουν για: α) τις απαιτήσεις των φορολογουμένων της παρ. 2 του άρθρου 53 του ν. 4174/2013 (Α' 170), β) τις περιπτώσεις όπου σε σύμβαση, στην οποία συμβάλλεται νόμιμα το Δημόσιο, έχει περιληφθεί ειδική πρόβλεψη σχετικά με το εφαρμοζόμενο επιτόκιο, γ) τις αξιώσεις ιδιωτών που στηρίζονται σε ειδικές και ευθέως εφαρμοζόμενες διατάξεις του ενωσιακού δικαίου, με τις οποίες έχει καθοριστεί, ρητά και ειδικά, ύψος επιτοκίου. Με την επιφύλαξη των εξαιρέσεων αυτών, όπου στην κείμενη νομοθεσία γίνεται αναφορά ή παραπομπή στο ύψος του οφειλόμενου από το Δημόσιο νόμιμου επιτοκίου ή και του επιτοκίου υπερημερίας, νοείται το επιτόκιο του παρόντος».

2. «Στην περίπτωση των ένδικων βοηθημάτων κατά του Δημοσίου, τόκος οφείλεται, σε κάθε περίπτωση, μόνο από την επίδοση των σχετικών δικογράφων από τον διάδικο στον Υπουργό Οικονομικών ή στο αρμόδιο όργανο του Δημοσίου ή της Αρχής που προβλέπεται από τον νόμο σε ειδικές κατηγορίες υποθέσεων. Ειδικές διατάξεις νόμου, οι οποίες προβλέπουν ρητό διαφορετικό χρόνο έναρξης της τοκοφορίας, εξακολουθούν να ισχύουν»,

3. «Οι παράγραφοι 1 και 2 εφαρμόζονται και σε όλες τις εκκρεμείς υποθέσεις, σε οποιοδήποτε βαθμό και στάδιο, για το μέρος κατά το οποίο οι αξιώσεις για

τόκο ανάγονται και υπολογίζονται σε χρόνο μετά την πρώτη του επόμενου μήνα από την έναρξη ισχύος του παρόντος».

3. Με την διάταξη του άρθρου 62 παρ. 3 περ. θ' ν. 4387/2016, όπως αυτή αντικαταστάθηκε με την διάταξη του άρθρου 31 παρ. 1 ν. 4445/2016, ορίζονται τα παρακάτω:

«Ο ΕΦΚΑ έχει τα ουσιαστικά, δικονομικά και οικονομικά προνόμια του Δημοσίου, απαλλάσσεται δε από κάθε τέλος, φόρο, παράβολο και κράτηση για την παράστασή του και εκπροσώπησή του ενώπιον παντός Δικαστηρίου και Αρχής, καθώς και για την άσκηση οποιουδήποτε ενδίκου βοηθήματος και μέσου ή άλλης διαδικαστικής πράξης ενώπιον τούτων».

4. Με τις διατάξεις του άρθρου 57 παρ. 1 και 59 παρ. 1 περ. στ' ν. 4387/2016 ορίζονται τα ακόλουθα:

Άρθρο 57

1. «όργανα διοίκησης του ΕΦΚΑ είναι: α) ο Διοικητής και β) το Διοικητικό Συμβούλιο (Δ.Σ.)».

Άρθρο 59

1. «Ο Διοικητής έχει τις αρμοδιότητες:στ' εκπροσωπεί τον Ε.Φ.Κ.Α. δικαστικώς και εξωδίκως. Με απόφασή του μπορεί να αναθέσει την αρμοδιότητα εξώδικης εκπροσώπησης του φορέα σε μέλος του Δ.Σ.Α. ή δικηγόρο ή σε προϊστάμενο Γενικής Διεύθυνσης ή Διεύθυνσης του φορέα».

Ερμηνεία – Εφαρμογή των διατάξεων:

Από τις προαναφερθείσες διατάξεις, ερμηνευόμενες αυτοτελώς, αλλά και σε συνδυασμό μεταξύ τους, εν όψει και όλου του νομικού πλαισίου εντός του οποίου εντάσσονται και την υπαγωγή σ' αυτές των πραγματικών περιστατικών που τέθηκαν υπ' όψη από την αρμόδια υπηρεσία, προκύπτουν τα ακόλουθα συμπεράσματα:

5. Το μέχρι την θέση σε ισχύ των διατάξεων του άρθρου 45 ν. 4607/2019 ισχύον νόμιμο επιτόκιο για τις οφειλές του Δημοσίου ύψους 6% ετησίως εκτός του γεγονότος ότι ήταν ιδιαίτερα υψηλό για τις κρατούσες δημοσιονομικές συνθήκες, λόγω του αμετάβλητου χαρακτήρα του δεν προσαρμοζόταν στο εκάστοτε χρηματοοικονομικό περιβάλλον, με αποτέλεσμα την σοβαρή επιβάρυνση του κρατικού προϋπολογισμού λαμβανομένου υπ' όψη και του ρυθμού απονομής της δικαιοσύνης. Τώρα καθιερώνεται ενιαίος

τρόπος υπολογισμού του οφειλομένου από το Δημόσιο τόκου (νομίμου και υπερημερίας) για τις σχετικές οφειλές αυτού, ανεξάρτητα από την αιτία τους, με αναφορά στο επιτόκιο των πράξεων κύριας Αναχρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (MRO), το οποίο ισχύει κατά την ημερομηνία άσκησης του ενδίκου βοηθήματος (γένεση της επιδικίας) πλέον των προτεινομένων εκατοστιαίων μονάδων ετησίως. Από τις διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 45, συνάγεται ότι, με την επιφύλαξη των ειδικών διατάξεων οι οποίες προβλέπουν διαφορετικό χρόνο έναρξης τοκοφορίας (π.χ. άρθρο 53 του ΚΦΔ σχετικά την έντοκη επιστροφή για τους φόρους), το Δημόσιο οφείλει, σε κάθε περίπτωση, να καταβάλει τόκο μόνον εφόσον έχει ασκηθεί σε βάρος του το εκάστοτε προβλεπόμενο ένδικο βοήθημα και μάλιστα από τον χρόνο κατά τον οποίο το σχετικό δικόγραφο έχει επιδοθεί από τον ίδιο το διάδικο (και όχι από τα Δικαστήρια ή δημόσια υπηρεσία) στον Υπουργό Οικονομικών ή στο αρμόδιο όργανο του Δημοσίου ή της Αρχής που προβλέπεται από τον νόμο σε ειδικές κατηγορίες υποθέσεων. Εάν, επομένως, δεν έχει υπάρξει επίδοση του δικογράφου από τον διάδικο, σε κάποιο από τα παραπάνω αναφερόμενα όργανα, δεν υπολογίζεται τόκος στις οφειλές του Δημοσίου. Με την διάταξη της παραγράφου 3 ορίζεται ότι οι ρυθμίσεις των διατάξεων 1 και 2 του υπ' όψη άρθρου καταλαμβάνουν και τις εκκρεμείς σε οποιοδήποτε στάδιο και βαθμό (διοικητικό ή δικαστικό συμπεριλαμβανομένου και του αναιρετικού σταδίου) κάθε φύσης υποθέσεις, για το μέρος κατά το οποίο οι αξιώσεις των ιδιωτών για τόκο αναφέρονται, ανάγονται και υπολογίζονται σε χρόνο μετά την έναρξη του επόμενου μήνα από την δημοσίευση του παρόντος άρθρου (βλ. σχετ. την αιτιολογική έκθεση σελ. 38 και την υπ' αριθμ. 102675/4.6.2019 εγκύκλιο του Προέδρου ΝΣΚ παράγραφοι 17-22). Το άρθρο 45 αλλά και όλο το νομοθέτημα δημοσιεύθηκε στις 24.4.2019 στο ΦΕΚ Τεύχος Α, αριθμός 65. Κατά συνέπεια στις υποθέσεις οι οποίες είναι εκκρεμείς κατά την 24^η Απριλίου 2019, με την επιφύλαξη ότι έχει τηρηθεί η ρύθμιση της διάταξης της παραγράφου 2, ο υπολογισμός του νέου επιτοκίου θα λαμβάνει χώρα από 1.5.2019.

6. Με την διάταξη του άρθρου 62 παράγραφος 3 περίπτωση θ' ν. 4387/2016 ορίζεται ότι ο ΕΦΚΑ απολαμβάνει των ουσιαστικών, δικονομικών και οικονομικών προνομίων του Δημοσίου και ότι απαλλάσσεται κάθε τέλους

φόρου κ.λπ. για την παράσταση και εκπροσώπησή του ενώπιον παντός Δικαστηρίου κατά τα ειδικότερα διαλαμβανόμενα στην διάταξη αυτή. Με την ρύθμιση του άρθρου 45 παράγραφος 1 ν. 4607/2019 εισάγεται ουσιαστικό προνόμιο υπέρ του Δημοσίου (πρβλ. σχετ. Ολ.ΣτΕ 482/2018, 2114/2014, ΣτΕ 2144/2018, 1819/2018, 1565/2018, 1030/2018 κ.α.), όπως και με την ρύθμιση της παραγράφου 2, η οποία αφορά στο ζήτημα της έναρξης της τοκοφορίας των απαιτήσεων του Δημοσίου (πρβλ. Ολ. Α.Π. 1/2014). Με τα ίδια προνόμια εξοπλίζεται και ο ΕΦΚΑ σύμφωνα με τη σαφή ρύθμιση της παραπάνω διάταξης, υπέρ του οποίου κατ' επέκταση εφαρμόζεται και η μεταβατική διάταξη της παραγράφου 3. Διευκρινίζεται ότι οι επιδόσεις των δικογράφων που προβλέπονται για το Δημόσιο στην παράγραφο 2 αντί να λαμβάνουν χώρα στον Υπουργό των Οικονομικών ή σε άλλο αρμόδιο όργανο ή αρχή για ειδική κατηγορία υποθέσεων, για τον ΕΦΚΑ πρέπει να γίνονται στον Διοικητή του σύμφωνα με τις συνδυασμένες διατάξεις των άρθρων 57 παράγραφος 1 και 59 παράγραφος 1 περίπτωση στ' ν. 4387/2016.

7. Κατά συνέπεια προς τα ανωτέρω η απάντηση στο πρώτο σκέλος του ερωτήματος είναι ότι οι ρυθμίσεις του άρθρου 45 ν. 4607/2019 εφαρμόζονται και στις απαιτήσεις κατά του ΕΦΚΑ και καταλαμβάνουν όλες τις (δικαστικές) υποθέσεις που εκκρεμούν αδιακρίτως. Ο υπολογισμός του νέου επιτοκίου θα λαμβάνει χώρα από την 1.5.2019.

Όσον αφορά δε στο δεύτερο σκέλος παρατηρείται ότι σύμφωνα με τις συνδυασμένες διατάξεις των άρθρων 2 παράγραφος 1 περίπτωση β', και 6 παράγραφος 6 εδάφιο α' ν. 3086/2002 τα ερωτήματα που υποβάλλονται στο ΝΣΚ πρέπει να προσδιορίζουν τους προβληματισμούς της Διοίκησης για την έννοια και το περιεχόμενο συγκεκριμένων διατάξεων της κείμενης νομοθεσίας των οποίων ζητείται ερμηνεία από το ΝΣΚ. Επομένως ο προσδιορισμός του ύψους του επιτοκίου, με το οποίο θα πληρώνει τις υποχρεώσεις του ο ΕΦΚΑ δεν μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο ερωτήματος (βλ. σχετ. ΝΣΚ. 155/2012, 444/2010, 57/2005). Η ερωτώσα Υπηρεσία πάντως μπορεί να πληροφορηθεί περί του ύψους του τρέχοντος επιτοκίου από τις αρμόδιες υπηρεσίες της Τράπεζας της Ελλάδος.

Απάντηση

8. Σύμφωνα με τα προεκτεθέντα στο ερώτημα που υποβλήθηκε το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (ΣΤ' Τμήμα) γνωμοδοτεί ομόφωνα ως εξής:

A. Οι ρυθμίσεις του άρθρου 45 παράγραφος 1, 2, 3 ν. 4607/2019 εφαρμόζονται και στις απαιτήσεις κατά του ΕΦΚΑ και καταλαμβάνουν όλες τις δικαστικές υποθέσεις που εκκρεμούν. Ο υπολογισμός του νέου επιτοκίου θα λαμβάνει χώρα από 1.5.2019.

B. Ο προσδιορισμός του ύψους του τρέχοντος επιτοκίου, με το οποίο θα πληρώνει τις υποχρεώσεις του ο ΕΦΚΑ δεν μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο ερωτήματος.

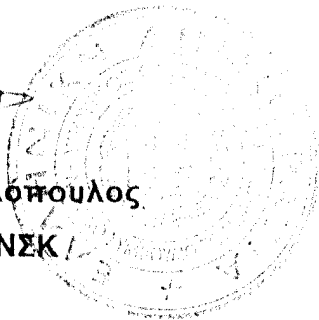
ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα 26/11/2019

Ο Πρόεδρος

Γεώργιος Κανελλόπουλος

Αντιπρόεδρος ΝΣΚ

Ο Εισηγητής

Περικλής Αγγέλου

Πάρεδρος ΝΣΚ